

статус суддів» немає такого роду вимог щодо підстав відмови Вищою радою правосуддя у задоволенні вмотивованого клопотання Генерального прокурора чи його заступника про відсторонення від посади судді у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності, у силу чого у відповідності із цитованими вимогами ч. 3 ст. 9 КПК України, Вища рада правосуддя при продовженні строку відсторонення судді від посади має керуватися вимогами ч. 2 ст. 158 КПК України та ч. 1 та п. 4 ч. 2 ст. 131 «Види заходів забезпечення кримінального провадження» КПК України, згідно яких, від стороння від посади є одним із заходів забезпечення кримінального провадження, які застосовуються з метою досягнення дієвості цього провадження».

Підсумовуючи викладене, можна зробити такий висновок. Щоб досягти дієвості кримінального провадження Генеральний прокурор або його заступник мають право стільки разів подавати клопотання до Вищої ради правосуддя про продовження строку відсторонення судді від посади після його закінчення за попереднім рішенням вказаної ради в одному тому ж кримінальному провадженні, доки будуть існувати обставини, передбачені п. п. 1 і 2 ч. 2 ст. 158 КПК України.

УДК 343.9 (477)

Леонов Б. Д., д.ю.н., с.н.с.,
Національна академія СБ України, м. Київ, Україна

ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПІДГОТОВКОЮ ДО РАТИФІКАЦІЇ ДОДАТКОВОГО ПРОТОКОЛУ ДО КОНВЕНЦІЇ РАДИ ЄВРОПИ ПРО ЗАПОБІГАННЯ ТЕРОРИЗМУ

28 жовтня 2015 року Україна підписала Додатковий протокол до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму[1], положення якого передбачають криміналізацію діянь, передбачених у ст. 2-6 цього Протоколу. Ці статті Протоколу передбачають зобов'язання для держав встановити кримінальну відповідальність за вчинення таких дій, як участь у терористичній організації або групі (ст. 2), проходження навчання тероризму (ст. 3), виїзд за кордон з терористичною метою (ст. 4), фінансування виїзду за кордон з метою терористичної діяльності (ст. 5), організацію чи сприяння іншим способом виїзду за кордон з метою терористичної діяльності (ст. 6).

Відповідно до цього Протоколу:

— «участь у терористичній організації або групі» означає участь у діяльності організації або групи з метою вчинення чи сприяння вчиненню одного або декількох терористичних злочинів цією організацією чи

групою (ст. 2);

— «проходження навчання тероризму» означає отримання інструкцій, включаючи набуття знань чи практичних навичок, від іншої особи стосовно виготовлення або використання вибухових речовин, вогнепальної чи іншої зброї або шкідливих чи небезпечних речовин або стосовно інших специфічних методів чи технічних засобів з метою вчинення або сприяння вчиненню терористичного злочину (ст. 3);

— «виїзд за кордон з терористичною метою» означає виїзд особи до держави, громадянином якої вона не є і яка не є місцем постійного проживання такої особи, з метою вчинення, сприяння або участі у терористичному злочині, чи здійснення або проходження навчання тероризму (ст. 4);

— «фінансування виїзду за кордон з метою терористичної діяльності» означає надання або збір коштів будь-яким способом, прямо чи опосередковано, у повному розмірі або частково, що дає змогу будь-якій особі виїхати за кордон з метою терористичної діяльності, усвідомлюючи, що ці кошти повністю або частково призначені для використання з цією метою (ст. 5);

— «організація чи сприяння іншим способом виїзду за кордон з метою терористичної діяльності» означає будь-яку дію, спрямовану на організацію або сприяння, що допомагає будь-якій особі у виїзді за кордон з метою терористичної діяльності, усвідомлюючи, що така допомога слугує терористичним цілям (ст. 6).

Крім цього, відповідно до ст. 9 Конвенції РЄ про запобігання тероризму потребує криміналізації: участь співучасників у вчиненні одного із злочинів, викладених у статтях 5-7 цієї Конвенції; організація інших осіб або надання їм інструкцій для вчинення одного із злочинів, викладених у статтях 5-7 цієї Конвенції; умисне сприяння у вчиненні одного чи більш ніж одного зі злочинів, викладених у статтях 5-7 цієї Конвенції, групою осіб, які діють зі спільною метою: у випадках, коли така діяльність або намір спричиняють вчинення одного із злочинів, викладених у статтях 5-7 цієї Конвенції; зі знанням наміру групи вчинити один із злочинів, викладених у статтях 5-7 цієї Конвенції [2].

Аналіз Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму та Додаткового протоколу до неї дозволяє зробити висновок, що поняття «терористичний злочин» включає в себе: а) широкий спектр серйозних злочинів, перелік яких міститься в універсальних секторальних антитерористичних конвенціях і протоколах до них; б) злочини, пов'язані з терористичною діяльністю (залучення, навчання терористичній діяльності, проходження навчання тероризму, виїзд за кордон з терористичною метою, організація, фінансування чи інше сприяння виїзду за кордон з терористичною метою, публічні заклики до тероризму); в) супутні злочини, сутність яких полягає у сприянні, «обслуговуванні»

будь-якого із злочинів, зазначених у п. «а». Це свідчить про концептуальне розширення поняття «терористичний злочин».

З урахуванням змісту положень згаданої Конвенції та Протоколу до неї в частині регламентації відповідальності за різні прояви тероризму можна запропонувати концептуальний підхід, який полягає у внесенні змін та доповнень до КК, які забезпечать мінімальний рівень узгодження його змісту з окремими положеннями цього Протоколу. Основним орієнтиром для таких змін та доповнень буде забезпечення «спеціальної криміналізації» деяких різновидів суспільно небезпечної поведінки, передбачених статтями 2-6 цього Протоколу, традиційними для кримінального права України засобами техніко-юридичного характеру. Реалізація цього підходу, зокрема, передбачає:

- доповнення Особливої частини КК новими статтями (частинами статей): проходження навчання тероризму, виїзд за кордон з терористичною метою, організація, фінансування чи інше сприяння такому виїзду;

- зміну редакцію ст. 258-3 КК в частині конкретизації відповідальності за участь у злочинах, вчинених терористичною групою та організацією, диференціації відповідальності за сприяння терористичній діяльності (умисне сприяння створенню терористичній групі чи організації);

- встановлення відповідальності за заздалегідь не обіцяне сприяння учасникам терористичних груп та організацій та укриття їх діяльності, визначивши його як злочин певного виду (за аналогією ст. 256 КК України).

- вирішення у КК проблем, пов'язаних з термінами «терористичний злочин», «терористична діяльність» та «терористична організація» шляхом внесення змін до КК та Закону України «Про боротьбу з тероризмом», а саме:

- а) в абзаці шостому статті 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» слід дати нове визначення термінів ««терористична діяльність» та «терористична організація»:

- «терористична діяльність» – діяльність яка охоплює: планування, організацію, підготовку та реалізацію терористичних актів; підбурювання до вчинення терористичних злочинів; створення та організацію незаконних збройних формувань, злочинних угруповань (злочинних організацій), організованих злочинних груп для вчинення цих злочинів, так само як і участь у таких злочинах; вербування, озброєння, підготовку, навчання та використання терористів; проходження навчання тероризму, виїзд за кордон з терористичною метою, організаційне та інше сприяння такому виїзду, пропаганду тероризму; фінансування, організаційне та інше сприяння тероризму;

- «терористична організація» – стійке ієрархічне об'єднання п'яти і

більше осіб, члени або структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися для здійснення терористичної діяльності з метою підготовки або безпосереднього вчинення одного або більше злочинів, передбачених статтями 109, 110, 112, 147, 194, 258 – 258⁵, 260, частиною 2 і 3 статті 265, частиною 2 і 3 статті 265¹, статтями 266, 278, 279, 292, 349, 349¹, 439, 440, 443 і 444 Кримінального кодексу України, або керівництва чи організації терористичної діяльності або забезпечення функціонування як самої терористичної організації, так і інших організованих терористичних груп.

б) у примітці до ст. 258 КК доцільно дати нормативне визначення поняття «терористичний злочин»; у ст. 258-258⁵ КК та у «нових» статтях цього Кодексу вживати не поняття «терористичний акт», а поняття «терористичний злочин»; в окремій частині ст. 258 КК необхідно визначити співвідношення терористичного акту з іншими злочинами, на які поширюється термін «терористичний злочин». Очевидно, що цей термін поширюється не лише на злочини, передбачені ст. 258-258⁵ КК, а і на цілий ряд інших злочинів, передбачених статтями 109, 110, 112, 147, 194, 260, частиною 2 і 3 статті 265, частиною 2 і 3 статті 265¹, статтями 266, 278, 279, 292, 349, 349¹, 439, 440, 443 і 444 Кримінального кодексу України.

Література

1. Україна підписала протокол до Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1514689-ukrayina-pidpisala-protokol-do-konventsiiyi-radi-yevropi-pro-zapobigannya-terorizmu> – Заголовок з екрана.

2. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму: Закон України від 31.07.2006 р. № 54-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 39. – Ст. 340.

УДК 343.01 (043.2)

Лихова С. Я., д.ю.н., професор,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ (ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ДОСЛІДЖЕННЯ)

Безпека людини – це стан, в якому небезпека і умови, які приводять до фізичної, психічної шкоди і матеріальних збитків контролюється заради збереження здоров'я та добробуту окремих людей і суспільства в цілому. Безпека є динамічним станом, який створюється при взаємодії людини із її фізичним, соціальним, культурним, технологічним, політичним, економічним і організаційним оточенням.